

Det svåra nederlag, som vintern 1840—1841 gjorde i Upland, sträckte sig äfven till Södermanland. Före 1841 hade der funnits temligen god tillgång å raphöns, men nämnda vinter gjorde med ens slut på den. åtminstone å landskapets största slättbygd, Rekarne.

Hösten 1841 genomsökte en af ortens storjägare betydliga sträckor af denna bygd, utan att på mer än ett enda ställe finna raphöns, en enda kull, och öfverallt möttes han af underrättelsen att inga höns synta till. Omkring 1845 började en och annan kull ånyo visa sig.

Både i Upland och Södermanland tillväxte sedan raphönsens antal småningom under senare hälften af 1840-talet och mera märkbart under 1850-talet, till dess det 1858 och 1859 uppnådde sin höjdpunkt. I saknad af närmare uppgifter från andra delar af riket veta vi dock, att åren 1858 och 1859 öfver hela landet voro utmärkta genom mycket rik tillgång på raphöns. På alla slättbygder funnos de då i större mängd än veterligen någonsin förr och äfven i skogs-trakterna visade de sig litet hvar stans, äfven i sådana marker, som för dem synas föga lämpliga, såsom i Säfsens, af fjellar och skogsmark uppfyllda socken i Dalarne, långt in i Elfdals-skogarne i Wermland, likaså djupt in i norra Helsinglands skogar, och så vidare. Det icke minst märkvärdiga under dessa båda raphönsår är dessa foglars utvandring till så många trakter, der de aldrig förr varit sedda.

I färskt minne är ännu, huru den långa och snörika vintern 1859—1860 i norra och mellersta Sverige vållade en bedröflig förändring i detta förhållande. Å de större slättbygderna i Upland, Södermanland, Westmanland, Nerike och Östergötland, hvarest de före nämnda vinters inträde funnos i många hundratal, återstod när våren kom blott en eller annan enstaka fugel. Jemförelsevis bättre togo de sig fram i skogiga trakter, om ock äfven der helt ringa antal blef öfrigt. Hvad sistnämnda trakter angår, medtogs den svaga återstoden ytterligare under derpå följande vinter, som också var ganska snörig, så att raphönsstammen alldeles utgick. I Norbergs bergslag, der tillgången var god 1859, fans icke raphöns från 1861 till och med 1865. I en trakt vester om Karlstad, hvarest, enligt meddelande af Auditör C. Wikström, raphöns funnos i riklig mängd 1859, har ingen kull synta till förr än i år.

Det i öfra Sverige förderfliga inflytandet af dessa båda vintrar, framför allt af vintern 1859—1860, sträckte sig föga till landets sydligaste delar. Enligt hvad vi erfärit af tillförlitliga sagesmän fortfor raphönstillgången i Skåne att vara god både 1860 och 1861. Detta ådagalägges ock af Grefve C. Dückers ofvan anförda anteckningar, enligt hvilka tillgången å raphönskullar på Ellinge marker var störst 1861. Det var först efter sistnämnda år, som raphönstillgången i Skåne visat sig minskad, och detta mindre till följd af vintrarnes beskaffenhet.